อนุสรณ์

ในการพระราชทานเพลิงศพ

นายสวัสดิ์พลแมน

(บุญสือ ตัณฑนุช)

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันอังคารที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

ขอกราบขอบพระคุณ

ลูกของคุณพ่อทุกคน
ขอกราบขอบพระคุณท่านที่เคารพและนับถือ
ท่านผู้บังคับบัญชา ญาติพี่น้อง และมิตรสหายทุกท่าน
ที่ได้กรุณาช่วยเหลือและให้เกียรติมาร่วมบำเพ็ญกุศล
ในงานพระราชทานเพลิงศพของคุณพ่อในวันนี้
ขอกุศลผลบุญที่ท่านได้ร่วมทำในครั้งนี้
จงตอบสนองแด่ทุกท่านด้วยเถิด

"จากลูกของคุณพ่อ"

๔ มีนาคม ๒๕๑๒

อนุสรณ์

ในการพระราชทานเพลิงศพ

นายสวัสดิ์พลแมน

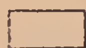
(บุญสือ ตัณฑนุช)

ณ เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม

วันอังคารที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒

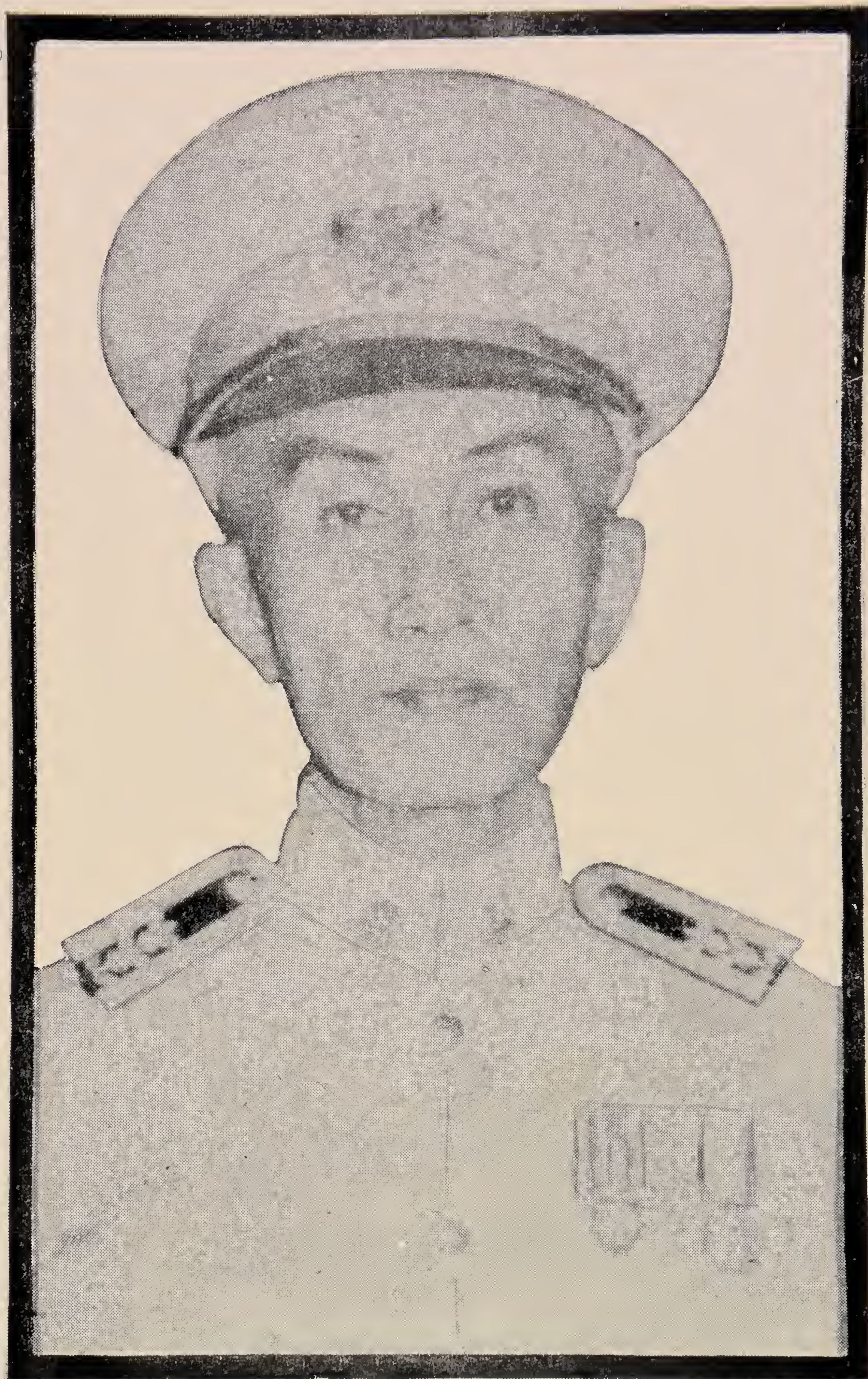

คำปรารภ

ด้วยลูก ๆ ได้ปรารภกันว่า ในงานพระราชทานเพลิงศพของคุณพ่อครั้งนี้ ใคร่จะได้บำเพ็ญสาธารณกิจ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้คุณพ่อได้ประสพความสุขในภพหน้า จึงได้ร่วมใจจัดพิมพ์บทความที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งพี่ปถมและพี่ทวี เป็นผู้ติดต่อรวบรวมนำมาจัดพิมพ์ขึ้นเป็นอนุสรณ์ในครั้งนี้ คงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ได้รับบ้างไม่มากก็น้อย และคงจะเป็นที่พอใจแก่ดวงวิญญาณของคุณพ่อ

ถ้าการบำเพ็ญสาธารณกิจนี้จะเกิดเป็นกุศลผลบุญขึ้นไม่ว่าทางใด ก็ขอให้ส่งผลแก่คุณพ่อให้ประสพแต่ทิพย์สมบัติในสัมปรายภพจงทุกประการ.

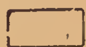

นายสวัสดิ์พลแมน
(บุญสือ ตัณฑนุช)
ชาตะ : ๗ สิงหาคม ๒๔๓๕
มตะ : ๑ กันยายน ๒๕๑๑

ประวัติ

นายสวัสดิ์พลแมน

(บุญสือ ตัณฑนุช)

นายสวัสดิ์พลแมน (บุญสือ ตัณฑนุช) เกิดที่ตำบลสามเสน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร เมื่อวันอาทิตย์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๓๕ ปีมะโรง เป็นบุตรคนที่ ๓ ของ นายฮวด นางพ้อน ตัณฑนุช มีพี่น้องรวม ๖ คน คือ :–

๑. นางชุ้น กาญจโนภาส ๒. นางเน้ย ตัณฑนุช (ถึงแก่กรรม)
๓. นายสวัสดิ์พลแมน ๔. นายบุญช่วย ตัณฑนุช (ถึงแก่กรรม)
๕. นางล้วน ทองสพักตร์ ๖. นางเหรียญ โตยะวนิช

เมื่อเยาว์วัยได้เข้ารับการศึกษา ณ ร.ร. ธรรมฐิติวงษ์วิทยาคาร วัดโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาได้ทำการอุปสมบทที่วัดดุสิตตาราม (วัดเสาวคนธ์) จังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๖๐ จนถึงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๔๖๐ ได้เข้ารับราชการอยู่ในกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๕๖

ได้ทำการสมรสครั้งแรกกับ นางสวัสดิ์พลแมน (ผัน วาติ) ถึงแก่กรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ มีบุตรด้วยกัน ๔ คน คือ :–

๑. นายปถม ตัณฑนุช ๒. นายทวี ตัณฑนุช
๓. นายอุดม ตัณฑนุช ๔. ร.ต.ท. พิมล ตัณฑนุช

และได้สมรสครั้งที่สองกับ นางสอาด ฯ มีบุตรด้วยกัน ๑ คน คือ :–

นางสุปรียา ยุวเสวี

กับได้สมรสครั้งที่สามกับ นางน้อม ฯ (เทียม) มีบุตรด้วยกัน ๖ คน คือ :–

๑. ส.อ. วิชา ตัณฑนุช ๒. นายมนูญ ตัณเทนุช

๓. นายมโนช ตัณฑนุช ๔. นายวิชัย ตัณฑนุช
๕. นายสุวัฒน์ ตัณฑนุช ๖. น.ส. ภัทรยานี ตัณฑนุช

นายสวัสดิ์พลแมน (บุญสือ ตัณฑนุช) ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตลอดมาด้วยความขยันหมั่นเพียร และซื่อสัตย์สุจริต เป็นเวลาถึง ๓๖ ปี ตำแหน่งหน้าที่ราชการครั้งสุดท้ายได้เป็น หัวหน้าแผนกคลัง กรมอัยการ และได้พ้นตำแหน่งหน้าที่ราชการเนื่องจากเกษียรอายุจาก กรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย ออกรับพระราชทานเบี้ยบำนาญ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๒ ได้ใช้ชีวิตในบั้นปลายอย่างสงบสุขอยู่กับบุตรหลาน ณ บ้านเลขที่ ๒๗/๑๒ ตำบลบางเขน อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จนกระทั่งถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย ณ โรงพยาบาลวชิระ เมื่อเวลาประมาณ ๒๒.๑๕ น. เศษ ของวันอาทิตย์ ที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๑ สิริอายุได้ ๗๖ ปีเศษ

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๑ เมษายน	๒๔๕๖	ตำแหน่ง	เสมียนกรมปลัดบัญชี
๑ พฤษภาคม	๒๔๖๘	”	รองเวรกรมปลัดบัญชี
๑ กุมภาพันธ์	๒๔๗๒	”	เสมียนเอกกรมราชทัณฑ์
๑ มิถุนายน	๒๔๗๖	”	นายเวรกรมอัยการ
๑ เมษายน	๒๔๗๗	”	ประจำแผนกคลัง กรมอัยการ
๑๒ กันยายน	๒๔๘๔	”	รักษาการหัวหน้าแผนกคลัง กรมอัยการ
๑ ตุลาคม	๒๔๘๔	”	หัวหน้าแผนกคลัง กรมอัยการ
๑ มกราคม	๒๔๙๒	”	ออกรับพระราชทานเบี้ยบำนาญ

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓๑ ตุลาคม ๒๔๗๒ ได้รับพระราชทินนามว่า "นายสวัสดิ์พลแมน" ถือศักดินา ๔๐๐ ไร่

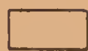
ปี พุทธศักราช ๒๔๗๕	ได้รับพระราชทานเหรียญที่ระลึกในงานฉลองพระนคร ครบ ๑๕๐ ปี
๗ ตุลาคม ๒๔๘๐	ได้รับพระราชทานเหรียญเบญจมาภรณ์มงกุฎสยาม ชั้น ๕
๒๐ กันยายน ๒๔๘๒	ได้รับพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา
๒๗ กันยายน ๒๔๘๓	ได้รับพระราชทานเหรียญเบญจมาภรณ์ช้างเผือก

รายนามผู้เป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม

วันจันทร์ ที่	๒ กันยายน ๒๕๑๑	บุตรธิดา
วันอังคาร ที่	๓ กันยายน ๒๕๑๑	กองทะเบียนประวัติอาชญากร
วันพุธ ที่	๔ กันยายน ๒๕๑๑	กองกำกับการ ๒ กองทะเบียนประวัติอาชญากร
วันพฤหัสบดีที่	๕ กันยายน ๒๕๑๑	ท่านอาจารย์ชาญณรงค์ ศิริสมบัติ และธนาคารแห่งประเทศไทย
วันศุกร์ ที่	๖ กันยายน ๒๕๑๑	นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร
วันเสาร์ ที่	๗ กันยายน ๒๕๑๑	กนก. กกจ. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
วันอาทิตย์ ที่	๘ กันยายน ๒๕๑๑	เวลา ๑๔.๐๐ น. บรรจุศพ

คำไว้อาลัยคุณสวัสดิ์พลแมน

คุณสวัสดิ์พลแมน เป็นหัวหน้าแผนกคลัง สำนักงานเลขานุการกรม กรมอัยการ ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเป็นเลขานุการกรม คุณสวัสดิ์พลแมนมีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานเป็นอย่างดี มีความรอบคอบไม่มีอะไรเสียหายตลอดเวลาที่อยู่ในราชการ แม้เมื่อออกจากราชการได้รับบำเหน็จบำนาญฐานสูงอายุไปแล้ว ก็ยังไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูงและพบปะกับข้าพเจ้าอยู่เสมอไต่ถามทุกข์สุขได้ความว่า ประกอบอาชีพในครอบครัวทำเครื่องทองเหลืองเป็นมีดและช้อนซ่อมฯ และมีฝีมือทางจักสาน จนเรียกได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้พอเลี้ยงครอบครัว นับว่าคุณสวัสดิ์พลแมน ได้ทำหน้าที่ของชีวิตในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นที่น่าชมเชย

การจากไปของคุณสวัสดิ์พลแมน เป็นที่เสียดายและอาลัยแก่ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการกรมอัยการที่รู้จักคุ้นเคยเป็นอันมาก ขอบุญกุศลและความดีทั้งหลายที่คุณสวัสดิ์พลแมน ได้กระทำไว้ในชาตินี้ จงส่งผลให้คุณสวัสดิ์พลแมนประสพแต่ความสุขในสัมปรายภพทุกประการ.

กมล วรรณประภา

กรมอัยการ

๔ มีนาคม ๒๕๑๒

อาลัยคุณพ่อ

ทุกวันอาทิตย์ของอดีตที่ผ่านมาเมื่อสมัยคุณพ่อยังมีชีวิตอยู่ ลูกทุกคนจะได้มารวมพบปะสังสรรค์สนุกรื่นเริงที่บ้านคุณพ่อ ซึ่งพวกลูก ๆ จะขาดเสียมิได้ นอกจากความจำเป็นของลูกบางคนที่มีครอบครัวแยกย้ายไป ต้องกระทำภาระกิจตามความจำเป็น ซึ่งบางอาทิตย์ก็จะขาดสมาชิก "ตัณฑนุช" ไปบ้าง การพบปะสังสรรค์กันแต่ละครั้งยังความปลาบปลื้มปีติยินดีให้แก่คุณพ่อเป็นที่ยิ่ง และในวันอาทิตย์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๑ ก็เช่นกัน ลูก ๆ ได้อยู่กันพร้อมหน้าเช่นปกติ และคุณพ่อก็อยู่อย่างปกติตลอดเวลากลางวัน จนค่ำลูกบางคนก็ร่ำลาคุณพ่อกลับเหมือนเช่นเคยปฏิบัติทุกครั้งก่อนที่จะจากคุณพ่อ แต่แล้วในคืนวันอาทิตย์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๑ นี้เอง เมื่อเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. เศษ คุณพ่อมีอาการแน่นที่หน้าอก หายใจไม่ออก พวกลูกจึงได้นำส่งโรงพยาบาลวชิระ นายแพทย์ได้ให้ความช่วยเหลือโดยการฉีดยา และให้อ๊อกซิเย่นช่วย ตลอดระยะเวลาอาการของคุณพ่อไม่ดีขึ้น กลับทรุดหนักลงไปอีก จึงเมื่อเวลาประมาณ ๒๒.๑๕ น. คุณพ่อจึงได้จากลูกไปด้วยอาการอันสงบ นับเป็นคืนที่ลูกของคุณพ่อทุกคนได้รับความเศร้าสลดที่ต้องสูญเสียสิ่งที่รักยิ่งกว่าดวงใจของลูกทุกคนไป คงเหลือทิ้งไว้แต่ความโศรกสลดอ้างว้างไว้ให้แก่บรรดาลูกหลานทุกคน คุณพ่อได้จากลูก ๆ ไปด้วยอาการอันสงบ ซึ่งเป็นการจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ทำให้ลูก ๆ ทุกคนไม่สามารถที่จะอดกลั้นความรู้สึกเสียใจอย่างใหญ่หลวงลึกซึ้งเสียมิได้และเป็นการสูญเสียร่มโพธิทองที่เคยปกป้องคุ้มครองรักษาให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ตระกูล "ตัณฑนุช" ตลอดมา นับแต่นี้ไปลูก ๆ ทุกคนก็จะไม่ได้เห็นหน้าคุณพ่ออีก คงเหลือทิ้งไว้แต่ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์และรอยจารึกแห่งความเมตตากรุณาปราณีต่อลูก ๆ ไว้ให้เป็นที่พึ่งระลึกถึงของลูก ๆ ทุกคน

คุณพ่อเป็นผู้ที่ได้วางรากฐานในการครองชีวิต ให้ลูกทุกคนได้พบเห็นความสงบสุข ความสบาย ตลอดระยะเวลาที่คุณพ่อได้ใช้ชีวิตและหน้าที่ราชการมาเป็นระยะเวลา ๓๖ ปี ท่านได้ใช้ชีวิตในหน้าที่การงานด้วยความจงรักภักดี ซื่อสัตย์สุจริต และอุตสาหะวิริยะ จนได้รับความดีความชอบตลอดมา จวบจนพ้นตำแหน่งหน้าที่ด้วยการรับราชการมานานปี โดยคุณพ่อถือหลักสุจริตและขยันหมั่นเพียรเป็นที่ตั้ง เมื่อคุณพ่ออยู่บ้านก็ยึดถือหลักแห่งความยุติธรรม ให้ความรักโดยเที่ยงธรรมเสมอภาคกับลูก ๆ ตลอดมา นอกจากนี้คุณพ่อยังมีความห่วงใยในอนาคตของลูกทุก ๆ คนด้วย ซึ่งลูกทุกคนจะพึงละเว้นระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่เสียมิได้ก็คือ คุณพ่อได้มอบสมบัติอันมีค่ามหาศาลให้ไว้แก่บรรดาลูกโดยถ้วนทั่วทุกคน นั่นคือ "การศึกษา" ตามแต่สติปัญญาของแต่ละคนเท่าที่จะสามารถหาใส่ตัวได้

คุณพ่อเคยปรารภอยู่เสมอว่า "ลูกคนใดใครทำดีก็ได้ดี ใครทำชั่วก็ได้ชั่ว ขอให้ลูกทุกคนประพฤติตนแต่ในทางที่ดีที่ชอบ ให้รักความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม ให้รักษาเกียรติยศชื่อเสียง และวงศ์ตระกูล" การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณพ่อครั้งนี้ เป็นการจากไปอย่างสงบโดยที่มิได้สั่งเสียอะไรไว้แต่ประการใด ลูกทุกคนยังแว่วคำปรารภดังกล่าวแล้วข้างต้นของคุณพ่ออยู่เสมอ โดยที่ลูกทุกคนได้ประจักษ์แล้วว่า คุณพ่อได้จากลูกไปอย่างสงบ ปราศจากภาระกังวลห่วงใยใดๆ ทั้งสิ้น ณ บัดนี้คุณพ่อได้ปฏิบัติหน้าที่ของพ่อที่ดีทุกสิ่งทุกอย่าง สมกับความเป็น "พ่อ" ของลูกทุกคนแล้วโดยสมบูรณ์ ต่อไปก็ขอให้เป็นภาระและหน้าที่ของลูกทุกคนที่อยู่เบื้องหลังจะพึงกระทำและดำเนินชีวิตต่อไปให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของคุณพ่อ ให้สำเร็จลุล่วงตามจุดหมายของแต่ละคนตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

ในที่สุดนี้ ลูก ๆ ทุกคนขอน้อมจิตอธิษฐานอุทิศส่วนกุศลผลบุญที่บรรดาลูก ๆ ได้ประกอบขึ้นนี้ จงมาช่วยเสริมร่วมกับส่วนกุศลผลบุญของคุณพ่อที่ได้สร้างสมไว้ด้วยตนเองเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ หากดวงวิญญาณของคุณพ่อจะสถิตย์อยู่ ณ สถานใด ๆ ก็ตาม ขอได้โปรดรับทราบความกตัญญูกตเวทิตาคุณของลูกทุกคน เพื่อให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อได้ไปสู่สุขคติภพในเบื้องหน้าด้วย เทอญ

"จากลูก ๆ ของคุณพ่อ"

๔ มีนาคม ๒๕๑๒

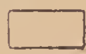
ลูกหลานและญาติพี่น้อง วันบรรจุศพคุณพ่อ

๘ กันยายน ๒๕๑๑

"อันว่าผู้ใหญ่นั้น.....
....อย่างไร"

พระธรรมโสภณ

วัดบวรนิเวศวิหาร

ว่าด้วยหลักธรรมของผู้ใหญ่ตามที่ได้ศึกษากันมาแล้ว คือ พรหมวิหาร ๔ ประกอบด้วย

๑. เมตตา　　๒. กรุณา

๓. มุทิตา　　๔. อุเบกขา

นี้ท่านแสดงไว้โดยนัยหนึ่ง แต่ที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้เป็นอีกนัยหนึ่ง ซึ่งท่านแสดงว่าเป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ท่านที่ยังไม่ได้เป็นผู้ใหญ่ ต่อไปก็ต้องเป็นผู้ใหญ่ปกครองหมู่คณะ เป็นหัวหน้าหมู่คณะ เป็นพ่อบ้านแม่เรือนปกครองบุตรภริยา จึงจำเป็นต้องรู้จักหลักของความเป็นผู้ใหญ่ไว้สำหรับปฏิบัติ เท่ากับเป็นการเตรียมตัวเพื่อความเป็นผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่นั้นท่านจำแนกไว้ ๓ ประเภท คือ

ก. ชาติวุฑฒะ แปลว่า ผู้ใหญ่โดยชาติ หรือกำเนิด

ข. วยวุฑฒะ แปลว่า เจริญโดยวัย คือ เป็นผู้มีอายุมาก เป็นคนแก่คนเฒ่าไม่เลือก

ค. คุณวุฑฒะ แปลว่า ผู้เจริญโดยคุณ คือ เป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยวิชา ได้รับการศึกษามาก มีความจำไว้ได้มาก และไม่เลือกว่าจะเป็นคนชั้นใดก็เรียกว่าเป็นผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ทุกประเภทจะต้องมีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติทางกาย วาจา ใจ สงบเรียบร้อยให้สมกับความเป็นผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่จะต้องทำตนให้เป็นที่ควรแก่การเคารพนับถือของผู้น้อย เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเป็นผู้ที่เกิดในตระกูลสูง มีอายุมาก มีวิชา มีความรู้มาก แต่ขาดคุณธรรมประจำใจซึ่งเป็นหลักของผู้ใหญ่ ก็เรียกว่าเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้โดยธรรม

ตามธรรมดาของการปกครองก็ต้องเกี่ยวด้วยความเคารพนับถือในกันและกัน การว่ากล่าวตักเตือนกัน จึงจะเป็นที่เชื่อถือของกันและกัน ถ้าผู้น้อยขาดความเคารพนับถือเสียแล้ว จะว่ากล่าวตักเตือนก็จะไม่เป็นผลให้เกิดประโยชน์ อีกอย่างหนึ่งผู้น้อยก็คอยดูผู้ใหญ่ ถือเอาผู้ใหญ่เป็นเยี่ยงอย่าง ถ้าเป็นผู้ใหญ่ไม่ตั้งอยู่ในธรรมของผู้ใหญ่ ซ้ำมีความประพฤติเหลวไหล ผู้น้อยก็พลอยได้ตัวอย่างและกระทำตาม แล้วจะว่ากล่าวตักเตือนให้สติกันได้อย่างไร จะว่ากล่าวตักเตือนกันก็ไม่ถนัด จะต้องตะขิดตะขวงใจตนเอง เพราะตัวเองมีแผลอยู่เหมือนกัน เลยจำต้องนิ่งไว้ ในที่สุดก็ต้องกลายเป็นหมู่เป็นพวกเหลวไหลกันหมด เป็นผู้ใหญ่เมื่อรู้ว่าสิ่งใดเป็นผิดก็ต้องไม่ฝืนทำ ทั้งที่รู้ว่าผิด ดังพระพุทธองค์ได้ทรงตักเตือนแนะนำสั่งสอนไว้ว่า "เป็นบัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณสมควรก่อน แล้วสอนผู้อื่น จึงจะไม่ลำบาก และเมื่อสอนเขาอย่างไร ก็ต้องทำตนอย่างนั้น" คือไม่เพียงแต่สอนให้เขาปฏิบัติอย่างเดียวเท่านั้น ตนเองต้องปฏิบัติด้วยเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้น้อย จึงจะทำให้ผู้น้อยยำเกรง ไม่ใช่ตนเองนั่งเฉย ๆ ไม่ใช้ความคิด แล้วสั่งงานให้ผู้น้อยปฏิบัติ เพียงแต่ตนเองคอยรับแต่ผลจากผู้น้อย อย่างนี้แล้วจะเรียกว่าผู้ใหญ่ได้อย่างไร ความเป็นผู้ใหญ่ที่ปกครองหมู่คณะจะต้องทำให้ผู้น้อยยำเกรง ไม่ดูหมิ่นดูแคลนได้

คุณธรรมที่เป็นเครื่องทำให้เป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นธรรมประจำใจของผู้ใหญ่นั้น ที่จะยกขึ้นกล่าวในที่นี้ได้ ๕ ประการ คือ

๑. สัจจะ ได้แก่ความจริง หมายถึงความจริงใจที่มีอยู่ภายในตน ตั้งต้นแต่การทำจริง พูดจริง เช่น การทำกิจการงานก็มุ่งทำจริง ไม่ย่นย่อทอดทิ้ง ไม่ให้การงานคั่งค้างกองหมักไว้เฉย ๆ โดยไม่กระทำให้สำเร็จลุล่วงไป การกล่าววาจาก็ต้องเป็นไปเพื่อความจริง ไม่ใช่หลอกลวงตนเองและผู้อื่นให้เข้าใจผิด และเป็นวาจาที่ไม่ไร้

ประโยชน์ วาจาใดไม่จริงและไม่เป็นประโยชน์แม้เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น ต้องไม่กล่าววาจานั้น วาจาใดแม้ได้จริงแต่ไม่เป็นประโยชน์ หรือแม้เป็นประโยชน์แต่ไม่ได้จริงชนใดชอบใจหรือไม่ชอบใจ ย่อมไม่กล่าววาจานั้น วาจาใดได้ทั้งจริงทั้งประโยชน์ แม้ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น เมื่อถึงกาลอันสมควรย่อมกล่าววาจานั้น ซึ่งแสดงว่ามุ่งทั้งจริงทั้งประโยชน์

ความจริงนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในทางดีและทางชั่ว ถูกและผิด สำหรับในที่นี้หมายถึงที่เป็นไปในฝ่ายดีและถูก ซึ่งเป็นความจริงชนิดที่เป็นประโยชน์ด้วย บุคคลทั่วไปถ้าขาดความจริงก็ต้องกลายเป็นคนเหลวไหล ทำอะไรไม่สำเร็จ พูดอะไรไม่มีหลักฐาน หมดความเชื่อถือไว้วางใจในกันและกัน ถ้าผู้ใหญ่ตั้งอยู่ในความจริงแล้วก็จะเป็นที่รักใคร่เคารพนับถือของผู้น้อย ทำให้เกิดชื่อเสียงและเกียรติยศไปในหมู่ชน

๒. ธรรมะ แปลว่า สภาพที่ทรงตัวเองไว้ได้ เช่น ความดีความชั่วเป็นสภาพที่ทรงตัวเองอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง ความดีก็ทรงตัวเป็นความดี ความชั่วก็ทรงตัวเป็นความชั่ว ไม่กลับกลายเป็นอย่างอื่น ใครจะรู้ก็ตามไม่รู้ก็ตามก็คงอยู่อย่างนั้น ธรรมะเป็นคำกลางมีทั้งฝ่ายดีที่เรียกว่า กุศล ฝ่ายชั่วเรียกว่า อกุศล ธรรมย่อมรักษาไม่ให้ผู้ปฏิบัติตนไปสู่ที่ชั่ว มีแต่หมุนให้กลับขึ้นสู่คุณความดี ตรงกันข้ามคือไม่รักษาผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม

การปฏิบัติธรรมนั้น มักมีศัตรูเป็นฝ่ายตรงข้ามคือ อธรรม ได้แก่ส่วนที่ผิดไม่ถูกไม่ชอบ เมื่ออธรรมเกิดขึ้นแก่จิต ธรรมก็เสื่อมไป อธรรมเข้าครอบงำแล้ว จะทำจะพูดก็มักกลายเป็นทำผิด ไม่ถูกไม่ชอบ ชักพาให้พอใจยินดีในสิ่งที่ชั่ว ที่ผิด ส่วนธรรมยากที่จักให้เข้ามาติดอยู่กับจิต ในเบื้องต้นต้องฝืนใจทำ จึงจะเกิดขึ้นแนบอยู่กับจิตใจการปฏิบัติธรรมจึงต้องคอยระวังอย่าให้อธรรมแทรกเข้ามาภายในจิตได้ ธรรมจึงจะตั้งมั่นอยู่กับจิต และธรรมนั้นเองจะเป็นเครื่องสนับสนุนสัจจะให้มีกำลังและตั้งมั่น ธรรมมีมากประการด้วยกัน ในที่นี้จะยกยุติธรรมมากล่าว เพื่อให้สมกับความเป็นธรรมของผู้ใหญ่ หรือสำหรับผู้ใหญ่

ยุติธรรมได้แก่ความเที่ยงตรง ความประพฤติถูก ประพฤติชอบตามระบอบแบบแผน เที่ยงธรรม ไม่ประพฤติลำเอียงด้วยอำนาจอคติ ๔ คือ

ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรักใคร่ชอบพอกัน
โทสาคติ ความลำเอียงเพราะไม่ชอบหรือเกลียดชังกัน
ภยาคติ ความลำเอียงเพราะกลัว
โมหาคติ ความลำเอียงเพราะเขลารู้เท่าไม่ถึงการณ์

ผู้เป็นใหญ่ เป็นหัวหน้า เป็นผู้ปกครองหมู่คณะ ถ้ามีอคติแม้อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ จะทำให้ผู้น้อยรักใคร่เคารพนับถือไม่ได้ ดังตัวอย่างการลงโทษผู้ผิดเท่า ๆ กัน ถ้ารักชอบพอคนไหนก็ลงโทษแต่น้อย ถ้าเกลียดชังก็ลงโทษมาก ถ้ากลัวพวกพ้องเขาก็ไม่กล้าลงโทษ หรือลงโทษบ้างก็เพียงเล็กน้อย

อนึ่ง การลงโทษไปโดยไม่รู้จักเหตุผล ทำไปตามอารมณ์ของตน ไม่สอบสวนหาสาเหตุความผิดให้แน่ชัด แม้ในการให้บำเหน็จความดีความชอบก็เช่นกัน ให้แก่คนที่ตนรักใคร่มาก ให้แก่ผู้ที่เกลียดชังน้อย หรือไม่ให้ ให้แก่ผู้ที่ตนเกรงกลัวเขาหรือพวกเขามาก ดังนี้เรียกว่าผู้ใหญ่ตั้งอยู่ในอคติ ยุติธรรมเป็นคุณสำคัญของผู้ใหญ่ ท่านผู้เป็นผู้ใหญ่ปกครองผู้อื่นจำต้องให้มีประจำใจไว้ จึงจะเป็นที่รักใคร่ เคารพนับถือของผู้น้อย และจะเป็นผู้มีความเจริญ มีความสง่ารุ่งเรืองด้วยยศศักดิ์เกียรติคุณ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า "ผู้ใดไม่ประพฤติลำเอียงเพราะรักใคร่ชอบพอกัน เพราะเกลียดชังไม่ชอบพอกัน เพราะความเกรงกลัว เพราะความเขลา ยศศักดิ์ของผู้นั้นย่อมเปรียบเหมือนพระจันทร์ในข้างขึ้น คือมีความเจริญก้าวหน้าจนเต็มที่"

ส่วนผู้ที่ไม่มีความยุติธรรม ก็มีลักษณะตรงกันข้าม คือ ยศศักดิ์ไม่เจริญ ชื่อเสียงก็เสียหายฟุ้งขจรไปทั่วทิศ คุณงามความดีก็ถอยลง มีแต่จะอับแสงจนในที่สุดแสงก็หมดไป

ผู้ใหญ่ที่มีความประพฤติยึดหลักยุติธรรมอยู่แล้ว ก็จะเจริญและจะเป็นเครื่อง

ควบคุมหมวดหมู่ให้อยู่ในความสามัคคีกัน มีอัธยาศัยกลมเกลียวกัน มีความจงรักภักดีในกันและกัน ฉะนั้น ยุติธรรมจึงเป็นคุณธรรมของผู้ใหญ่ประการหนึ่ง

๓. อวิหิงสา ได้แก่ความไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความลำบากเดือดร้อน คือความไม่ปรารถนาที่จะก่อทุกข์ให้แก่ใคร คนที่อยู่ด้วยกันมาก ๆ ถ้าต่างคอยเบียดเบียนกันก็พากันได้รับทุกข์ แต่เมื่อไม่เบียดเบียนกันก็พากันได้รับความสุข จึงควรปลูกคุณธรรมให้เกิดขึ้นประจำอยู่ในใจ ตั้งตนให้สมกับความเป็นผู้ใหญ่ และตั้งมั่นอยู่ในพรหมวิหารธรรม คือให้มีจิตเมตตา มุ่งปรารถนาให้ผู้น้อยมีความสุขความเจริญ เมื่อเห็นผู้น้อยมีความทุกข์ยากลำบาก มีจิตหวั่นไหว ก็ให้เกิดความเอ็นดูกรุณา พิจารณาหาทางปลดเปลื้องให้พ้นทุกข์ ไม่แสดงอาการเพิกเฉยในเมื่อเห็นทางที่จะช่วยได้ เมื่อถึงคราวที่ผู้น้อยมีความเจริญด้วยลาภยศ ก็มีมุทิตาจิตแสดงความยินดีตาม ไม่แสดงอาการอิสสาริษยา ดังนั้น ผู้ใหญ่ซึ่งตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมข้อนี้ จะเป็นเหตุให้เกิดอำนาจขึ้นอีก

ผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้มีธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช้อำนาจเป็นธรรม ดังนั้น ความไม่เบียดเบียนจึงจัดเป็นธรรมของผู้ใหญ่ หรือสำหรับผู้ใหญ่

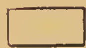
๔. สัญญมะ ได้แก่ความสำรวมระวังกายวาจาให้พ้นจากโทษ เป็นเครื่องป้องกันความชั่วทั้งทางกายวาจา และไม่มีภัยเวรแก่ผู้อื่น เป็นคุณธรรมสนับสนุนให้อวิหิงสาความไม่เบียดเบียนดังกล่าวแล้วให้มั่นคงยิ่งขึ้น เมื่อไม่เบียดเบียนแล้ว ไม่คอยระวังคุณธรรมคืออวิหิงสา อาจเสื่อมคลายไปได้ เนื่องจากมนุษย์เรายังหนาแน่นไปด้วยกิเลส คือ โลภะ ความโลภ หรือ ราคะ ความกำหนัดยินดี โทษะ ความโกรธเคืองประทุษร้าย โมหะ ความลุ่มหลงมัวเมา อันเป็นรากเง่าของความชั่วที่เรียกว่า ตัวอกุศล เพราะฉะนั้น ความสำรวมระวังจึงจัดเป็นธรรมของผู้ใหญ่ หรือสำหรับผู้ใหญ่

๕. ทมะ ได้แก่การปราบปราม หรือความฝึกความข่ม เช่น การปราบปรามตัวเราเอง ฝึกตัวเอง ข่มใจตนเอง การที่คอยสำรวมระวังก็เป็นความดีส่วนหนึ่ง แต่

เป็นเพียงป้องกันสิ่งที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิด ส่วนที่เกิดแล้วหรือมีอยู่เก่าก็ไม่มีทางที่จะหมดไปได้ ทมะ จึงเป็นเครื่องถอนความชั่วที่มีอยู่แล้วให้หมดไป ไม่ให้เกิดกิเลส ควรใช้สติปัญญาพิจารณาดูคุณและโทษ ตามธรรมดาของกิเลสแล้วชอบแต่ส่วนที่ชั่ว เมื่อพิจารณาแล้วจะไม่พบว่า เป็นคุณ เมื่อเห็นเป็นโทษแล้วก็จะไม่ลุอำนาจกิเลส ถ้าใช้สติปัญญาพิจารณาอารมณ์ที่เป็นเครื่องยั่วอันเป็นตัวกิเลสอยู่เช่นนี้ ก็มีแต่จะหมดไป และไม่มีทางกำเริบขึ้นได้ ทมะ จึงเป็นคุณธรรมของผู้ใหญ่ หรือสำหรับผู้ใหญ่

คุณธรรม ๕ ประการ มีสัจจะเป็นต้นที่กล่าวจึงชื่อว่า เป็นธรรมที่ทำให้เป็นผู้ใหญ่ ท่านที่เป็นผู้ใหญ่มาแล้ว และที่จะต้องเป็น ถ้าตั้งใจฝึกตนเองให้ตั้งอยู่ในธรรมดังกล่าว จึงจะเป็นผู้เจริญงดงามทั้งในหน้าที่ทางราชการ ในครอบครัวได้ตามควรแก่ธรรมนั้น ๆ เทอญ

๔ มีนาคม ๒๕๑๒

ระเบียบ

"การขอรับบำเหน็จบำนาญและเงินทดแทน"

กรมบัญชีกลาง

กระทรวงการคลัง

ที่ กค. ๐๕๐๔/๓๘๒๗ กระทรวงการคลัง

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑

เรื่อง การยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญและเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง เลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือรวม ๕ ฉบับ

ด้วยมีผู้ออกจากราชการร้องเรียนต่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ว่าได้รับบำนาญช้า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องจ่ายเงินบำเหน็จบำนาญล่าช้านี้จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป หากเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินแกล้งหน่วงเหนี่ยวเก็บเรื่องไว้ ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานนั้น ๆ น่าจะพิจารณาลงโทษเจ้าหน้าที่นั้น ๆ เสียบ้าง และเพื่อแก้ไขเรื่องนี้อันจะเป็นการขจัดความเดือดร้อนของข้าราชการที่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีจึงมีบัญชาให้กระทรวงการคลังพิจารณามีหนังสือเวียนแจ้งมายังกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ให้เร่งรัดดำเนินการโดยมีกำหนดเวลา เช่นภายใน ๑ เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญ หรือภายในระยะเวลาใด สุดแต่กระทรวงการคลังจะพิจารณาเห็นสมควร

กระทรวงการคลังจึงขอซ้อมความเข้าใจมาอีกครั้งหนึ่งดังนี้

๑. ตามที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีกำหนดเวลาให้เจ้าสังกัดทำเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญให้เสร็จภายใน ๑ เดือนนี้ ได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีไว้แล้วตามหนังสือเวียนกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๗๘/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ทำเรื่องราวให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน ดังปรากฏรายละเอียดตามสำเนาที่แนบ

ฉะนั้น เมื่อ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชากำชับมาอีกเช่นนี้ จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามมตินี้โดยเคร่งครัดด้วย

๒. กระทรวงการคลังได้วางระเบียบให้ความสะดวก ในการขอรับบำเหน็จบำนาญไว้แล้ว ส่วนหลักฐานต่าง ๆ ก็ได้วางระเบียบให้เตรียมเอกสารหลักฐานในการขอรับบำเหน็จบำนาญไว้ก่อน ตั้งแต่ขณะที่ข้าราชการทุกคนยังรับราชการอยู่ เช่นให้ส่งบัตรเงินเดือน (บัตรเหลือง) ซึ่งกรอกรายการรับเงินเดือนตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการไปให้กรมบัญชีกลางตรวจสอบเวลาไว้ก่อน ให้เจ้าสังกัดติดต่อกับกระทรวงกลาโหมให้รับรองเวลาตอนเป็นทหารสิทธิได้นับวันทวีคูณไว้ก่อน ให้ทำสมุดประวัติให้สมบูรณ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ให้สอบเวลาราชการที่เบิกจ่ายเป็นก้อน ให้กรมตำรวจหรือสังกัดเดิมรับรองไว้ก่อน ตลอดจนสมุดเงินสะสมให้เจ้าของสมุดตรวจเซ็นรับรองยอดเงินและดอกเบี้ยทุก ๆ ปี สรุปแล้วหลักฐานต่าง ๆ ได้เตรียมไว้พร้อมก่อนที่ข้าราชการออกจากราชการแล้ว ฉะนั้น เมื่อข้าราชการออกจากราชการมีเรื่องที่จะต้องปฏิบัติในการบำเหน็จบำนาญเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ

(๑) ให้เจ้าตัวกาลงในช่องที่ประสงค์จะขอรับ ว่าจะขอรับเงินบำเหน็จหรือบำนาญ ฯ ล ฯ ชัดแจ้งลงไปว่าขอรับทางใด แล้วลงนามในแบบฟอร์มขอรับเงินบำเหน็จบำนาญปกติ (แบบ บก. ๔๐๐๑) เท่านั้น

(๒) สำหรับเจ้าสังกัดก็ใช้แบบฟอร์มแผ่นเดียวกัน โดยกาในช่องบำเหน็จหรือบำนาญแล้วแต่กรณี แล้วผู้บังคับบัญชาลงนาม และออกที่หนังสือส่งตรงไปยังกองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง

๓. สำหรับผู้ที่จะออกจากราชการเพราะครบเกษียณอายุนั้น ให้ยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญต่อเจ้าสังกัดก่อนออกจากราชการได้เป็นเวลา ๓ เดือน และให้เจ้าสังกัดดำเนินการจัดทำเรื่องราวตลอดจนหาหลักฐานต่างๆ แทนข้าราชการผู้ออกจากราชการให้เสร็จ แล้วส่งไปยังกองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง ก่อนที่ข้าราชการผู้นั้นจะออกจากราชการได้เป็นเวลา ๒ เดือน เพื่อที่กระทรวงการคลังจะได้มีเวลาตรวจสอบและพิจารณาสั่งจ่ายได้ทันทีเมื่อออกจากราชการแล้ว

๔. เพื่อความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ กระทรวงการคลังจึงได้รวบรวมมติคณะรัฐมนตรีตลอดจนระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนี้ซึ่งได้เคยเวียนมาให้ทราบแล้ว แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ รวม ๙ ฉบับ

กระทรวงการคลังหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) บุญมา วงศ์สวรรค์

(นายบุญมา วงศ์สวรรค์)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ที่ น.ว. ๑๗๘/๒๔๙๖ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๖

เรื่อง การยื่นเรื่องราวแบบ ส. ขอรับบำเหน็จบำนาญ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๙๕ ว่า ต่อไปให้ถือเป็นหลักการว่าการขอรับบำเหน็จบำนาญนั้น ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเป็นผู้ดำเนินการขอให้ ทั้งนี้ หากจำเป็นจะต้องแกระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายประการใดแล้ว ก็ให้กระทรวงการคลังพิจารณายกร่างเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ต่อมากระทรวงการคลังเสนอว่า อาจปฏิบัติการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่กล่าวนี้ได้โดยไม่จำเป็นต้องแก้ระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายแต่อย่างใด และกระทรวงการคลังเห็นควรวางหลักปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. เมื่อข้าราชการผู้ใดออกจากราชการ โดยมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ ให้หน่วยราชการที่ข้าราชการผู้นั้นประจำทำงานครั้งสุดท้าย คือ กรมหรือกระทรวงสำหรับข้าราชการส่วนกลาง และจังหวัดสำหรับข้าราชการส่วนภูมิภาค เป็นผู้จัดทำเรื่องราวแบบ ส. ให้ ส่วนข้าราชการที่ประจำทำงานครั้งสุดท้ายในต่างประเทศให้กรมหรือกระทรวงแล้วแต่กรณีเป็นผู้จัดทำให้

ทั้งนี้ จะต้องรีบกระทำให้เสร็จเรียบร้อยไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันออกจากราชการ

๒. เมื่อจัดทำเรื่องราวแบบ ส. เสร็จแล้ว ให้เรียกผู้ที่ออกจากราชการมาลงชื่อเป็นผู้ยื่นขอในเรื่องราว ก่อนที่จะลงชื่อผู้ที่ออกจากราชการนั้นจะต้องตรวจสอบเสียก่อน เมื่อเห็นว่าถูกต้องแล้วจึงลงชื่อเป็นผู้ยื่นขอ แต่ถ้าเห็นว่ายังขาดตกบกพร่องอยู่ ให้แจ้งแก่ผู้จัดทำเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องเสียก่อนแล้วจึงลงชื่อเป็นผู้ยื่นขอ อนึ่งเรื่องราวแบบ ส. ทั้งหมดนี้ ผู้ออกจากราชการจะต้องปิดอากรแสตมป์เป็นค่าแบบพิมพ์และขีดฆ่าให้เป็นการถูกต้องตามประมวลรัษฎากรด้วย

๓. เมื่อผู้ออกจากราชการได้ลงชื่อและปิดอากรแสตมป์ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำนำเสนอผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ จนถึงกระทรวงเจ้าสังกัด เพื่อส่งให้กระทรวงการคลังพิจารณาสั่งจ่ายเบี้ยหวัดบำเหน็จหรือบำนาญต่อไปโดยไม่ชักช้า

๔. เพื่อความรวดเร็ว หากผู้ออกจากราชการประสงค์จะทำเรื่องราวและแบบ ส. ของตนเอง เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบและดำเนินการให้ต่อไปก็อาจทำได้

๕. ให้กระทรวงต่าง ๆ วางระเบียบปฏิบัติเป็นการภายในได้ตามความเหมาะสมแก่สภาพแห่งราชการและความสะดวกของกระทรวงนั้นๆ เพียงเท่าที่ไม่ขัดแย้งกับหลักการตามที่กล่าวมานี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๔๙๖ ลงมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และอนุมัติให้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปได้

จึงขอยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ ๔๖๖๘๖
๔๖๖๘๗ (ปบน.) /๒๕๐๕

กระทรวงการคลัง

๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๕

เรื่อง ระเบียบการขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญข้าราชการและเงินทดแทนข้าราช-
การวิสามัญ

เรียน ปลัดกระทรวง เลขาธิการ อธิบดี
ผู้ว่าราชการจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบการขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญข้าราชการและเงินทดแทน
ข้าราชการวิสามัญ

๑. การยื่นขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ และเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ ในปัจจุบันปฏิบัติอยู่ดังนี้ ผู้ออกจากราชการยื่นเรื่องราวแบบ ส. ต่อแผนก กอง กรม ตามลำดับจนถึงกระทรวงเจ้าสังกัด แล้วกระทรวงเจ้าสังกัดจึงส่งไปยังกระทรวงการคลัง ในด้านการพิจารณาของกระทรวงการคลังนั้น เมื่อกระทรวงการคลังได้รับเรื่องราวแล้วส่งต่อไปยังกรมบัญชีกลาง (กองบำเหน็จบำนาญ) ผู้เป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งจะต้องดำเนินการในเรื่องนี้ วิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นเหตุให้ผู้ออกจากราชการได้รับบำเหน็จบำนาญล่าช้าเกินจำเป็น

๒. การที่กระทรวงเจ้าสังกัด ต้องเป็นผู้ส่งเรื่องไปยังกระทรวงการคลังนั้น เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งกระทรวงการคลังเห็นว่า ถ้ากระทรวงเจ้าสังกัดจะมอบหมายให้กรมเป็นผู้ตรวจสอบและส่งในนามของกระทรวงก็จะประหยัดเวลาได้ ฉะนั้น ถ้ากระทรวงใดมีความประสงค์จะใช้วิธีการดังกล่าวนี้ กระทรวงการคลังก็ไม่ขัดข้อง แต่ในกรณีที่กระทรวงเจ้าสังกัดจะต้องเป็นผู้พิจารณากำหนดอัตราบำนาญ เช่น บำนาญพิเศษเพราะเหตุทุพพลภาพ หรือกำหนดอัตราส่วนบำนาญพิเศษ หรือบำนาญตกทอดที่ผู้อุปการะ หรือผู้อยู่ในอุปการะแต่ละคนจะพึงได้รับ ก็ให้กรมเสนอกระทรวงเจ้าสังกัดกำหนดอัตราเสียก่อนแล้วจึงให้กรมนั้นๆ ทำหนังสือส่งกระทรวงการคลังตามนัยดังกล่าว

อนึ่ง การส่งเรื่องไปยังกระทรวงการคลังนั้น ไม่ว่ากระทรวงเจ้าสังกัดจะมอบหมายให้กรมปฏิบัติแทนหรือไม่ก็ตาม ขอให้จ่าหน้าซองถึงปลัดกระทรวงการคลัง แต่ส่งไปยังผู้อำนวยการกองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง ทั้งนี้เพื่อลัดงานให้เร็วขึ้น

๓. นอกจากนี้แล้วกระทรวงการคลังเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติอื่น ๆ อีกด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ออกจากราชการยิ่งขึ้น จึงได้วางระเบียบขึ้นใหม่โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังปรากฏในสำเนาที่แนบ

๔. ในการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวนี้ หากเจ้าหน้าที่มีความสงสัยประการใด ขอให้ติดต่อกับกองบำเหน็จบำนาญได้เสมอ

๕. แบบพิมพ์ขอรับเบี้ยหวัดบำนาญ ให้เบิกจากกรมบัญชีกลางได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ที่ ๔๔๖๔, ๔๔๖๒/๒๕๐๔ กระทรวงการคลัง

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

เรื่อง สิทธิรับบำนาญปกติตามกฎหมายว่าด้วยบำนาญข้าราชการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง

ด้วยปรากฏว่า กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มักจะขอบำเหน็จบำนาญให้แก่ข้าราชการในสังกัดซึ่งออกจากราชการ คลาดเคลื่อนจากบทบัญญัติของกฎหมายอยู่เนือง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ทราบถึงสิทธิรับบำเหน็จบำนาญโดยละเอียด กระทรวงการคลังจึงขอชี้แจงเพื่อทราบดังต่อไปนี้

๑. สิทธิรับบำนาญปกติในเหตุต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มีดังนี้

(๑) เหตุทดแทน ตามมาตรา ๑๑ ได้แก่ผู้ซึ่งออกจากราชการเพราะ

ก. ยุบเลิกตำแหน่ง

ข. ทางราชการมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิด เช่น ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๓๖ (ก) (ข) (ค), มาตรา ๓๖, ๓๘, ๓๙, ๔๐, ๔๑ และมาตรา ๙๐ เป็นต้น

ค. ข้าราชการการเมืองซึ่งออกตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ง, ทหารซึ่งออกจากทหารกองหนุนเบี้ยหวัด

การออกจากราชการของข้าราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนนี้ จะมีได้ก็แต่กรณีที่ทางราชการสั่งให้ออกจากราชการเท่านั้น ไม่ใช่ลาออกโดยตนเอง

(๒) เหตุทุพพลภาพ ตามมาตรา ๑๒ ได้แก่ผู้ออกจากราชการเพราะเจ็บป่วยทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและให้ความเห็นว่า ไม่สามารถที่จะ

รับราชการในหน้าที่ได้ต่อไป การออกตามมาตรานี้จะเป็นโดยเจ้าตัวลาออกเอง หรือทางราชการสั่งให้ออกก็ได้

(๓) เหตุสูงอายุ ตามมาตรา ๑๓ ได้แก่ผู้ที่มีอายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะลาออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุได้ แต่ถ้าทางราชการจะสั่งให้ออกจากราชการจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์แล้ว

(๔) เหตุรับราชการนาน ตามมาตรา ๑๔ ได้แก่ผู้ที่มีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ (รวมทั้งเวลาทวีคูณและเวลาอื่น ๆ ที่กฎหมายยอมให้นับเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญได้) ครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะลาออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนานได้ แต่ถ้าทางราชการสั่งให้ออกจะต้องมีเวลาราชการตามนัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นไม่น้อยกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์

(๕) ผู้ซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๑๐ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่

ก. มีเวลาราชการยังไม่ถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์

ข. มีอายุยังไม่ถึง ๕๐ ปีบริบูรณ์

ค. ไม่เป็นผู้ทุพพลภาพตามที่กล่าวแล้วในข้อ (๒)

มีสิทธิลาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จตามมาตรา ๑๗ ได้

(๒) กรณีใดรับบำเหน็จ กรณีใดรับบำนาญ

ก. บำเหน็จได้แก่

(๑) ผู้ที่ออกจากราชการตามเหตุต่าง ๆ ๔ ประการ ตามข้อ ๑ (๑)—(๔) ดังกล่าวข้างต้น โดยมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญไม่ถึง ๑๐ ปีบริบูรณ์

(๒) ผู้ที่ลาออกเพื่อรับบำเหน็จตามข้อ ๑ (๕) และผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้อนุญาตแล้ว มีสิทธิได้รับบำเหน็จตามมาตรา ๑๗

(๓) ผู้ซึ่งมีสิทธิได้รับบำนาญด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม มีสิทธิที่จะขอรับบำเหน็จแทนบำนาญตามมาตรา ๑๖ ได้

ข. บำนาญ ได้แก่ผู้ออกจากราชการด้วยเหตุใด ๆ ตามข้อ ๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่ ๑๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ทั้งนี้ หากกระทรวงทบวงกรมใด มีข้อสงสัยเกี่ยวกับการนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญประการใดแล้ว โปรดติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่กองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง โดยตรงได้

อนึ่ง ขอเรียนเป็นข้อสังเกตไว้ด้วยว่า ในกรณีผู้ซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์แล้ว หรือมีอายุครบ ๕๐ ปีบริบูรณ์แล้ว หรือเป็นผู้ทุพพลภาพ ลาออก เจ้าสังกัดมักจะอนุญาตให้ลาออกเพื่อรับบำเหน็จตามมาตรา ๑๗ ซึ่งไม่ถูกต้อง ที่ถูกจะต้องอนุญาตให้ลาออกโดยเหตุรับราชการนาน เหตุสูงอายุ หรือทุพพลภาพ ตามลำดับ การออกจากราชการในเหตุดังกล่าว ผู้ออกมีสิทธิได้รับบำนาญ แต่ถ้าสมัครใจจะขอรับบำเหน็จแทนบำนาญก็ย่อมทำได้

การสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการ โดยไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังตัวอย่างข้างต้น เช่น กรณีสั่งให้ข้าราชการผู้ซึ่งมีอายุยังไม่ถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์ออกจากราชการ เพราะเหตุสูงอายุก็ดี หรือกรณีสั่งให้ข้าราชการผู้ซึ่งมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานก็ดี คำสั่งนั้นเป็นโมฆะตามกฎหมาย และผู้ที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการย่อมมีสิทธิร้องเรียนให้เพิกถอนคำสั่งนั้นได้เสมอ ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะทำให้เกิด

ปัญหายุ่งยากขึ้นในภายหลัง ทั้งทางส่วนราชการเจ้าสังกัด และทางส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องโดยไม่สมควร

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดแจ้งให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ และผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาลาออก หรือสั่งให้ออกตามกฎหมายอื่นให้ระมัดระวังเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กระทรวงการคลังหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ที่ น.ว. ๘๑/๒๕๐๒ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๒

เรื่อง การใช้สมุดประวัติเพื่อตรวจสอบเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ด้วยกระทรวงการคลังเสนอว่า เนื่องจากการตรวจสอบเวลาราชการเพื่อคำนวณบำเหน็จบำนาญเมื่อข้าราชการออกจากราชการ และยื่นเรื่องราวและแบบ ส. ต่อกระทรวงการคลังนั้น ขณะนี้ใช้วิธีตรวจสอบจากทะเบียนจ่ายเงินเดือนเป็นรายบุคคล ซึ่งในบางกรณีต้องตรวจสอบย้อนหลังไปหลายสิบปี การสั่งจ่ายจึงมักล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าปรากฏว่าเป็นข้าราชการที่โอนย้ายสังกัดบ่อย ๆ

กระทรวงการคลังเห็นว่า ขณะนี้ข้าราชการทุกคนมีสมุดประวัติประจำตัว ซึ่งกระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดเป็นผู้กรอกรายการเป็นมาตรฐานทั่วไป พอที่จะเชื่อถือใช้เป็นหลักฐานการตรวจสอบเวลาราชการได้ ฉะนั้น ถ้าจะกำหนดให้ใช้สมุดประวัติเป็นหลักฐานการตรวจสอบเวลาราชการ ก็เห็นว่าจะสะดวกและรวดเร็วแก่การตรวจสอบและสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญมาก ทั้งนี้ หมายความเฉพาะเวลาราชการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๓ เป็นต้นมา สำหรับเวลาราชการก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๓ นั้น เนื่องจากการใช้สมุดประวัติไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ โดยที่ปรากฏว่า กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดบางแห่งก็จัดทำขึ้น บางแห่งก็ไม่ได้จัดทำขึ้น ส่วนการกรอกสมุดประวัติก็ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการแต่ละคน เป็นการลักลั่นกันมาก จึงเห็นว่าไม่สมควรใช้เป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบเวลาราชการ

วิธีปฏิบัติในเรื่องนี้เห็นควรให้ใช้เรื่องราวและแบบ ส. ตามที่เคยปฏิบัติมา แต่ขอให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดส่งสมุดประวัติไปยังกระทรวงการคลัง พร้อมกับเรื่องราวและแบบ ส. ด้วย การตรวจสอบเวลาราชการคงปฏิบัติดังนี้

(ก) สำหรับเวลาราชการก่อนวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๓ ตรวจสอบกับหลักฐานทะเบียนจ่ายเงินเดือนทางกรมบัญชีกลางอย่างที่เคยปฏิบัติมา

(ข) สำหรับเวลาราชการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๘๓ เป็นต้นมา ตรวจสอบกับหลักฐานตามสมุดประวัติ

เมื่อตรวจสอบถูกต้องและสั่งจ่ายเสร็จแล้ว กระทรวงการคลังจะได้ส่งสมุดประวัติคืนให้กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดต่อไป

อนึ่ง เพื่อที่จะให้การใช้สมุดประวัติเป็นหลักฐานการตรวจสอบบรรลุผลดังกล่าวแล้ว จำต้องขอมติคณะรัฐมนตรี กำชับไปยังกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ให้สั่งเจ้าหน้าที่กรอกสมุดประวัติให้เรียบร้อย โดยมีอธิบดีเจ้าสังกัดหรือหัวหน้าส่วนราชการรับรองเป็นหลักฐานพร้อมทั้งให้กล่าวถึงเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การที่จะตรวจสอบ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๒ ลงมติเห็นชอบด้วย และอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

จึงขอยืนยันมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธิ์

(นายมนูญ บริสุทธิ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ ๓๗๑๒๓/๒๕๐๒ กระทรวงการคลัง

๑๔ กันยายน ๒๕๐๒

เรื่อง การใช้สมุดประวัติเพื่อตรวจสอบเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ

เรียน ปลัดกระทรวง

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ลงมติ ให้ใช้สมุดประวัติเพื่อตรวจสอบเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นว. ๘๓/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๒ แล้วนั้น

ปรากฏว่าส่วนมากสมุดประวัติที่ส่งไปไม่เรียบร้อยสมบูรณ์ เป็นเหตุให้ไม่สะดวกในการที่จะพิจารณาคำนวณสั่งจ่ายบำเหน็จบำนาญ กระทรวงการคลังจึงขอซ้อมความเข้าใจมาเพื่อขอความร่วมมือดังต่อไปนี้ คือ

สมุดประวัติที่ส่งไปส่วนมาก อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการมิได้เซ็นชื่อรับรองเป็นหลักฐานตามมติคณะรัฐมนตรี ฉะนั้น ขอได้โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้ลงให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และขอให้อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เซ็นรับรองต่อท้ายรายการตำแหน่งและเงินเดือนของผู้ออกจากราชการกับขอให้บันทึกเพิ่มเติมต่อท้ายไปด้วยว่า

๑. ประวัติที่ลงไว้นั้น ได้ตรวจสอบแล้วถูกต้อง

๒. ก. ป่วย ลา ขาด หรือพักราชการโดยไม่ได้รับเงินเดือน

ข. ป่วย ลา ขาด หรือพักราชการโดยได้รับเงินเดือนครึ่ง หรือเงินเดือนไม่เต็ม ทั้งนี้ ตั้งแต่วันใดถึงวันใด

๓. ถ้าไม่เคยมีวันลาโดยไม่ได้รับเงินเดือนเลย ก็ให้แจ้งให้ทราบด้วยว่าไม่มี

๔. เงินเดือนเดือนสุดท้ายได้รับในอัตราใด ได้รับจริงในเดือนนั้นเป็นเงินเท่าใด เบิกถึงวันที่เท่าใด

๕. สำหรับทหารหรือตำรวจหรือข้าราชการพลเรือนที่เบิกจ่ายเป็นก้อน ให้ส่งสำเนาคำสั่งขึ้นเงินเดือนครั้งสุดท้ายไปด้วย

๖. ขอให้รับรองไปด้วยว่า เคยขอเบี้ยหวัด หรือบำเหน็จ หรือบำนาญไปแล้วหรือไม่

ทั้งนี้ กระทรวงการคลังหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือด้วยเป็นอย่างดี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) วิศิษฏ์บรรณสาร

(ขุนวิศิษฏ์บรรณสาร)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

ที่ ๑๒๘๑๐/๒๔๙๖ กระทรวงการคลัง

๑๘ มีนาคม ๒๔๙๖

เรื่อง การนับเวลาราชการทวีคูณในกรณีประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตที่ได้มีประกาศใช้กฎอัยการศึก

เรียน ปลัดกระทรวง เลขาธิการต่าง ๆ

ตามที่กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ น.ว. ๔๖/๒๔๙๖ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ ส่งบันทึกความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป นั้น

สำหรับปัญหาเรื่องการนับเวลาราชการทวีคูณในกรณีประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตที่ได้มีประกาศใช้กฎอัยการศึก ตามบทบัญญัติวรรค ๒ ของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น คณะกรรมการได้วินิจฉัยให้ความเห็นในหลักการว่า จะต้องได้มีการประจำ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกจริง ๆ ส่วนการที่ข้าราชการไปตรวจราชการ หรือไปราชการในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก โดยไม่มีหน้าที่จะต้องประจำอยู่เพื่อปฏิบัติราชการในเขตนั้น ก็ย่อมจะถือไม่ได้ว่า เป็นผู้ประจำหน้าที่ราชการในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และนอกจากนี้ ยังได้ตอบปัญหาตามตัวอย่างที่กระทรวงการคลังตั้งถามไว้อีกหลายประการ ซึ่งเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติเป็นอันมาก ฉะนั้น ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่สำรวจข้าราชการในสังกัดว่า ผู้ใดได้ประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ซึ่งจะได้นับเวลาเป็นทวีคูณในระหว่างประกาศใช้กฎอัยการศึก ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๙๔ ถึงวันที่ ๖ กันยายน ๒๔๙๔ ตามบันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาบ้าง ถ้าปรากฏว่ามีแล้วก็ขอให้บันทึกลงไว้เป็นหลักฐานในสมุดประวัติการรับราชการของข้าราชการผู้นั้นโดยละเอียดชัดแจ้งว่า จะนับเวลาราชการ

ทวีคูณได้ตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด และมีวันป่วย ลา หรือวันที่มิได้อยู่ประจำเพื่อปฏิบัติราชการอันจะนับเป็นเวลาทวีคูณไม่ได้ในวันหนึ่งวันใดบ้างหรือไม่ ทั้งนี้ เมื่อถึงเวลาที่จะทำเรื่องขอจ่ายเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ ก็ให้แจ้งไปในหนังสือขอจ่าย หรือในแบบ ส. โดยละเอียดด้วยว่า ผู้นั้นมีสิทธิจะนับเวลาราชการทวีคูณในกรณีปฏิบัติหน้าที่ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก ตั้งแต่วันเดือนปีใด ถึงวันเดือนปีใด มีวันป่วย ลา หรือวันที่มิได้อยู่ประจำปฏิบัติราชการในวันใดบ้างก็ให้แจ้งไปด้วย แต่ถ้าไม่มีก็ให้แจ้งยืนยันไปด้วยว่า ในระหว่างนั้นได้อยู่ประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึกโดยตลอด มิได้มีการป่วย ลา หรือขาดราชการในวันหนึ่งวันใดเลย

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดพิจารณาสั่งการต่อไป และสำหรับกรณีประกาศใช้กฎอัยการศึก ซึ่งหากจะเกิดมีขึ้นภายหน้า ก็ให้ถือปฏิบัติทำนองเดียวกันด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) เสถียร โชตสาร

(หลวงเสถียรโชตสาร)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ที่ ๑๘๑๕๖ (บบน.)/๒๕๐๖ กระทรวงการคลัง

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การตรวจสอบเวลาราชการตอนเป็นทหาร หรือตำรวจ หรือเวลาราชการพลเรือนอื่น ๆ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ ๒๓๔๖๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๒ และ ที่ ๔๖๙๘๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบบันทึกรับรองเวลาราชการ รวม ๓ แบบ

ตามที่กระทรวงการคลังได้เคยขอให้แจ้งให้ข้าราชการในสังกัด ผู้ซึ่งมีเวลาราชการตอนเป็นทหาร ตำรวจ หรือเวลาราชการพลเรือนอื่น ๆ ทำแบบ ส. เวลาราชการตอนที่กล่าวแล้ว ส่งไปขอให้กระทรวงกลาโหม กรมตำรวจ หรือเจ้าสังกัดเดิมนั้น ๆ ตรวจสอบและรับรองเวลาราชการให้เสร็จเสียก่อนออกจากราชการ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ออกจากราชการได้รับบำเหน็จบำนาญเร็วขึ้น นั้น

บัดนี้ ปรากฏอยู่เนือง ๆ ว่า เฉพาะเวลาราชการตอนเป็นทหารหรือตำรวจมีบางรายที่เจ้าหน้าที่ทหารหรือตำรวจได้ตรวจสอบเวลาราชการ และบันทึกรับรองให้โดยข้อความในบันทึกรับรองนั้น ไม่ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนพอที่จะนับเวลาราชการให้ได้ เป็นเหตุให้กรมบัญชีกลางต้องย้อนสอบถามไปยังกระทรวงกลาโหม หรือกรมตำรวจ เป็นการล่าช้าเสียเวลาอีก

ฉะนั้น กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดแบบบันทึกรับรองเวลาราชการขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบกรอกข้อความลงในแบบแนบกับแบบ ส. เวลาราชการตอนนั้น ๆ ส่งไปพร้อมกับเรื่องราวขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ หรือปิดแนบไว้ในสมุดประวัติประจำตัวของข้าราชการผู้นั้น เพื่อรอไว้ยื่นขอเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากราชการต่อไป

ส่วนเวลาทวีคูณสำหรับผู้ซึ่งกระทำหน้าที่ ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามความในมาตรา ๒๔ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น เป็นหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณากำหนดว่า ผู้ใดจะมีสิทธิได้นับเวลาทวีคูณ ตั้งแต่เมื่อใดถึงเมื่อใด ฉะนั้น จึงต้องให้เจ้าหน้าที่ต้นสังกัดตรวจสอบและรับรองเวลาทวีคูณตามแบบที่แนบ แล้วส่งไปให้กระทรวงกลาโหมออกหนังสือรับรองเป็นทางราชการอีกชั้นหนึ่งด้วย

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้ข้าราชการในสังกัดปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กล่าวนี้ด้วย จะขอบคุณยิ่ง.

(ลงชื่อ) ส. วินิจฉัยกุล

(นายเสริม วินิจฉัยกุล)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ระเบียบการขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญข้าราชการ
และเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ
พ.ศ. ๒๕๐๕

เพื่อให้การขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญข้าราชการ และเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญเป็นไปโดยสะดวกและรวดเร็ว ทั้งในด้านผู้ออกจากราชการ กระทรวง ทบวงกรมเจ้าสังกัดและกระทรวงการคลัง ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๐๕ กระทรวงการคลังจึงกำหนดระเบียบการขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญข้าราชการ และเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญไว้ดังนี้

ข้อ ๑ กรณีออกราชการปกติ

ก. เมื่อทางราชการประสงค์จะสั่งหรืออนุญาตให้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการโดยมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญแล้ว ขอให้ผู้มีอำนาจสั่ง ออกคำสั่งให้ได้ความชัดเจนว่า ออกจากราชการโดยมีสิทธิได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญเพราะเหตุใด ตั้งแต่เมื่อใด แล้วแนบคำสั่งคู่ฉบับหรือสำเนาคำสั่งนั้นไปกับแบบขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญด้วย

ข. ให้ผู้ออกจากราชการกรอกรายการลงในแบบ บก. ๔๐๐๑ ตอนที่ ๒ แจ้งการรับทราบคำสั่ง พร้อมทั้งเวลาราชการสำหรับคำนวณเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญ (เท่าที่ผู้ออกประมาณว่ามี) และแสดงเจตนาขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำเหน็จแทนบำนาญ แล้วแต่กรณี ทางสำนักงานปลัดกระทรวงหรือจังหวัดใด

ค. สำหรับแบบที่ บก. ๔๐๐๑ ตอน ๑ ใช้สำหรับอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า ลงนามแทนปลัดกระทรวงหรือในกรณีกระทรวงเจ้าสังกัดมิได้

มอบหมายให้กรมปฏิบัติแทนเกี่ยวกับการขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ ก็ให้ปลัดกระทรวงลงนามตามเดิม

เมื่ออธิบดีหรือปลัดกระทรวงลงนามแล้ว ให้ส่งเรื่องทั้งหมดไปยังกระทรวงการคลัง (โดยจ่าหน้าซองถึงปลัดกระทรวงการคลัง แต่ส่งตรงไปยังผู้อำนวยการกองบำเหน็จบำนาญ กรมบัญชีกลาง)

ง. การขอเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำเหน็จแทนบำนาญ บำนาญ โดยวิธีเช่นนี้ไม่ต้องทำเรื่องราวและแบบ ส. ตามระเบียบเดิม แต่จะต้องส่งเอกสารดังต่อไปนี้พร้อมกับแบบขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญด้วย คือ

(๑) สมุดประวัติ

(๒) รายการรับรองเวลาทวีคูณ

(๓) ถ้าเป็นการออกจากราชการเพราะเหตุทุพพลภาพ ให้ส่งใบแสดงความเห็นของแพทย์ตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด (ต้นฉบับ) ไปด้วย

(๔) ถ้าก่อนเข้ารับราชการหรือเข้ารับราชการแล้ว มีเวลาราชการตอนเป็นทหาร ตำรวจ หรือเวลาราชการทางพลเรือนบางตอนที่กระทรวงการคลังตรวจสอบไม่ได้ (ซึ่งกระทรวงการคลังได้ขอให้ตรวจสอบไว้ก่อนออกจากราชการแล้วตามหนังสือ ที่ ๒๓๔๖๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๒ และที่ ๔๖๙๙๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๒) ก็ให้ส่งหลักฐานการรับรองเวลาราชการตอนนั้นไปพร้อมกับสมุดประวัติด้วย เว้นแต่รายใดได้ส่งไปพร้อมกับบัตรเงินเดือนข้าราชการ (บัตรสีเหลือง) แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องส่งอีก

(๕) รายใดเป็นกรณีพิเศษซึ่งจะต้องมีหลักฐานประกอบการพิจารณาอีก เช่น หลักฐานการโอน การย้าย หรือลาออก หรือการรับรองเวลาราชการตอนเบิกจ่ายเป็นก้อน หรือระหว่างออกจากราชการก่อนเข้ารับราชการใหม่เข้าทำงานที่ใดบ้าง ฯลฯ

ก็ให้ปฏิบัติไปตามระเบียบเดิม

จ. ในกรณีต่อไปนี้ให้จัดทำเรื่องราวแบบ ส. ขอรับเบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญตามระเบียบเดิมไปเพื่อประกอบการตรวจสอบ

(๑) ผู้ที่เข้ารับราชการก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๓ แต่กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัดมิได้จัดส่งบัตรเงินเดือนข้าราชการ (บัตรสีเหลือง) ไปให้กรมบัญชีกลาง และไม่สามารถส่งสมุดประวัติไปพร้อมกับแบบขอรับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญได้

ข้อ ๒ กรณีออกจากราชการโดยมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ

ให้ส่งเอกสารหลักฐานดังต่อไปนี้ไปประกอบการพิจารณาด้วย

ก. เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามข้อ ๑ ง. หรือข้อ ๑ จ. แล้วแต่กรณี

ข. เอกสารหลักฐานการสอบสวน ถึงเหตุการ ป่วยเจ็บ ทุพพลภาพอันจะมีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษ

ค. เอกสารหลักฐานที่กระทรวงเจ้าสังกัดกำหนดอัตราส่วนบำนาญพิเศษ

ข้อ ๓ กรณีข้าราชการประจำหรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย

ในกรณีข้าราชการประจำหรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย จะเป็นการตายกรณีปกติหรือกรณีที่จะได้รับบำนาญพิเศษก็ตาม ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ยื่นขอรับบำนาญตกทอด หรือบำเหน็จตกทอด หรือบำนาญพิเศษ แล้วแต่กรณี ตามแบบ บก. ๔๐๐๒ ที่แนบ

ข. ส่งเอกสารหลักฐานประกอบตาม ข้อ ๑ ง. หรือ ข้อ ๑ จ. แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔. กรณีข้าราชการบำนาญตาย

ให้ยื่นขอรับบำนาญตกทอด หรือบำเหน็จตกทอด ตามแบบ บก. ๔๐๐๒

ข้อ ๕. ข้าราชการวิสามัญ

การขอรับเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีออกจากราชการ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้าราชการสามัญออกจากราชการโดยอนุโลม

ข. ในกรณีตายโดยไม่มีความผิด ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ ก. แต่ให้เจ้าสังกัดรับเงินไปจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิควรได้รับตามกฎหมายว่าด้วยครอบครัวและมรดก

ข้อ ๖. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๖ เป็นต้นไป.

กระทรวงการคลัง

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๐๕

นายสุนทร หงส์ลดารมภ์

(นายสุนทร หงส์ลดารมภ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สีไทย ถนนตีทอง พระนคร ๓ มีนาคม ๒๕๑๒